

KURJER LITEWSKI

WYDAWNICTWA ROK VIII.

Wychodzi codziennie rano, oprócz dni poświęconych.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA prospekt 5-to Jerski № 28.

Adres telegraficzny: Wilno Kurjer. — Skrzynka pocztowa № 96.

Telefon № 129, telefon drukarni № 685.

Administracja otwarta od godz. 10—4 po poł. W niedziele od 12—1 p. p.

Redaktorzy przyjmują od godz. 1—2 po połud.

CENY OGŁOSZEŃ:

Nadesłane za wiersz petytowy w teście, lub jego miejsce 1 rub. Ogłoszenia na 1-iej stronie za wiersz petytowy lub jego miejsce 60 kop. Ogłoszenia na 1 str. o polityce państw za wiersz petyt. lub jego miejsce 1 rb. Reklamy za wiersz petyt. lub jego miejsce 40 kop. Nekrologi za wiersz petyt. lub jego miejsce na 1 str. 50 k., po teście 30 k. Z życia towarzyskiego. Zawiadomienia do 10 wierszy — 5 rb. Ogłoszenia zwyczajne miejscowe za wiersz petyt. lub jego miejsce 18 kop. Ogłoszenia zwyczajne zamiejscowe za wiersz petyt. lub jego miejsce 20 kop. Drobne ogłoszenia za każdy wyraz 4 kop. najmniejsze 40 kop. Ogłoszenia w niedzielny numerze o 25 proc. drożej. Dołączenie prospektów do „Kurjera” 7 rb. od tysiąca oprócz opł. poczt.

WARUNKI PRENUMERATY

	Rocznik	Półrocznik	Kwartalnik	Miesięcznik
W WILNIE	8—	4—	2—	—70
Z PRZESYŁKĄ POCZTOWĄ	10—	5—	2,50	—84
ZAGRANICĄ	16—	8—	4—	1,50

Zmiana adresu 20 kop. — Za odnośnikiem do domu 10 kop. miesięcznie.
Listów niefrankowanych lub niedostatecznie opłaconych „Kurjer” nie przyjmuje.
Rękopisy — nie zastrzeżonych do zwrotu — nie przechowuje.

Ogłoszenia „Kurjer” drukuje tylko w języku polskim. — Ogłoszenia przyjmuje się w Administracji „Kurjera Lit.” do godz. 4 p. p. Od 4—6 p. p. w Biurze ogłoszeń L. i E. Metzla i S-ka, Włoka 33, telefona № 333. Po godz. 6-jej nekrologi i inne niecierpiące zwłoki za wiadomienia, w drukarni Józefa Zawadzkiego, Suworowska № 3.

Numer pojedynczy 5 kop.

Rękopisy i listy w sprawach redakcyjnych prosimy adresować: Do Redakcji „Kurjera Litewskiego” w Wilnie. — Ogłoszenia, oferty i listy w sprawach prenumeraty prosimy adresować: Do Administracji „Kurjera Litewskiego” w Wilnie.

Numer pojedynczy 5 kop.

STANISŁAW WYSPIAŃSKI
zmarł 29-go listopada 1907 r.
Dziś, o godz. 11-jej rano, w kościele św. Jana odbędzie się nabożeństwo żałobne w pięćdziesiątą rocznicę zgonu, na które zaprasza pobożną publiczność.
Dyrekcja Teatru Polskiego.

POLSKI TEATR MIEJSKI w Wilnie
pod kierunkiem JANA PAWŁOWSKIEGO i JULIANA STRYCHARSKIEGO.
Dziś, w piątek:
Odczyt Jana Lorentowicza p. t. „Twórczość literacka Stanisława Wyspiańskiego”.
Zakończy „WARSZAWIANKA” w 1 akcie St. Wyspiańskiego.
Anons: Jutro „Damy i Huzary”.

Kinematograf BRONISŁAWA
w Sali „LUTNIA”, просп. 5-to Jerski № 8, telef. 1161.
Dnia 13, 14, 15 i 16 listopada 1912 roku:
Kronika bieżących wypadków, natura.
PRECZ Z OSZCZERSTWEM,
dramat w 3-ach aktach, w roli tytułowej **Asta Nilsen.**
ZWYCIĘZCY i ZWYCIĘŻENI,
sceny z pola bitwy na Bałkanach.
Nie chodź tam, gdzie dojść nie możesz, komedia.
Początek o godz. 4-jej pp.

Sala Koncertowa Ogrodu Botanicznego dyr. I. SZUMANA, telefon 364.
Dzisiaj wspaniały program!
OSTATNIE NOWOŚCI. — OSTATNIE NOWOŚCI.
Początek o godzinie 11-jej wieczorem.
Codziennie świeże ostrygi, homary i sole.

Od 13 do 16 listopada włącznie — NAD PROGRAM:
Teatr Familijny
R. Sztremera,
PRECZ Z MASKĄ,
sztuka w 3 akt, z udziałem prymadonny Asty Nilsen.
1-azy raz w Wilnie wspaniały obraz „Bóg zemsty”, dla teatru Sztremera.
ul. Wielka 74.
Jeden frank na dwóch, kom. — Przejrzał ostatnich wypadków

HOTEL PALAC
Wesoło jak nigdzie! Wspaniała kuchnia! Wspaniały personel! Wspaniały personel! Wspaniały personel!
Tylko u nas!
„CONFERANCIER”
Grzegorz Marmeladów.
Zamówienia stołów przez telefon 11-50.
ANONSK: W czwartek d. 15-go 1-857 WIECZOR ZARTOWEK ZABAWEK I NIESPODZIANEK.
72280

SALA MIEJSKA.
W piątek, 16-go listopada r. b. odbędzie się drugi
KONCERT SYMFONICZNY
T-wa Wileńskiej Orkiestry Symfonicznej pod kierunkiem
K. Galkowskiego.
Początek punktualnie o godzinie 8-jej wieczorem.
Rozpoczęto sprzedaż biletów w księgarniach: Syrkina, Makowskiego, Zawadzkiego, w skł. nut Malkina, a także w klubach: Miejskim i Handlowo-Przemysłowym. 72002

Administracja „Kurjera Litewskiego” niniejszem zawiadamia Szan. Klientów, iż ogłoszenia na dzień następną przyjmowane są tylko do godz. 3-jej popoł.

DOM HANDLOWY L. i E. METZLIK
Centralny Kantor Ogłoszeń
(założony w 1878 r.)
St.-Petersburg, Moskwa, Warszawa, Wilno,
ulica Wielka № 38, telef. 836.
Przyjmuje ogłoszenia i prenumeratę na wszystkie pisma miejscowe i zamiejscowe po cenach redakcyjnych. 357a

O wykład religii po polsku.

Przed kilku dniami podaliśmy wiadomość o nowym rozporządzeniu ministerium oświaty, na które chcielibyśmy zwrócić baczną uwagę naszego społeczeństwa.

Okres reform wolnościowych ostatniej doby rozpoczął Ukaz tolerancyjny z d. 17 (30) kwietnia roku 1905. Wydany przed zamieszkami rewolucyjnymi, a więc w momencie, w którym akty prawodawcze mogły całkowicie wypływać z gruntownego rozważania potrzeb państwa, bez konieczności liczenia się z wyimaginowanymi tylko chwilami, ukaz ten uważać się ma prawo za niewzruszony w wyższym nawet stopniu, niż wszystkie reformy późniejsze. A jednak aż nadto dobrze wiemy wszyscy, że liczne, a wpływowe w państwie sery nie przestają się pod ten Ukaz podkopywać i dążyć, jeśli nie do jego całkowitego comiesięcia, to przynajmniej zasadniczego ograniczenia za pomocą nowych ustaw i wyjaśnień.

W liczbie ulg, przez Ukaz tolerancyjny udzielonych, znalazło się prawo, by religie w szkołach wykładano w języku ojczystym uczniom. Na podstawie tego aktu wprowadzono w wileńskim okręgu nankowym wykład religii katolickiej w językach polskim i litewskim. Rodzice i opiekunowie uczniów powitali tę zmianę z wielką radością, odpowiadała ona bowiem najwyższemu ich pragnieniu. W owym czasie nikt nie wątpił, że skoro Najwyższe uznało za możliwe wykładanie religii w języku ojczystym, to ma się na celu uszanowanie woli rodziców i opiekunów. Na tym punkcie widzenia stało też ministerium, które w przepisach tymczasowych z d. 22 lutego (6 marca) 1906 zamieściło paragraf, że w tym wypadku o języku ojczystym decydują rodzice i opiekunowie.

Jakkolwiek paragraf powyższy wydawać się może jedynym logicznym wnioskiem z Najwyższej przyznanej prawa, od samego jednak początku powstawali przeciwko niemu biurokraci naszego kraju i duchowni prawosławni, którzy nie przestają uważać za możliwe wdrażanie się w sprawę obcego sobie wyznania. Sery te utrzymywały, że rodzice i opiekunowie w kraju naszym nie zdają sobie sprawy należycie z tego, jakim jest ich język ojczysty, że w składanych deklaracjach nie wyrażają własnej woli i t. d. Stąd zaś wyciągano wniosek, że określenie języka wykładu religii należy powierzyć komu innemu: policji, lub kierownikom szkół. Zapadały pod tym względem najprzeróżniejsze uchwały na wszelkiego rodzaju zjazdach, wysyłano delegacje do ministrów, wygłaszano mowy w Dumie i t. d. Niekiedy gorliwy w rodzaju p. Nieczajewa w Dziśnie nie wahał się na własną rękę zmieniać istniejącej ustawy i nakazywali wykład religii katolickiej w języku rosyjskim dla wszystkich uczniów bez wyjątku.

Sześciolatek zabiegów nie pozostał bez skutku i w dziedzinie przepisów i rozporządzeń ogólnych. Pierwszego wyłomu w istniejącym stanie rzeczy dokonała Duma państwowa, uchwalać, że przy wykładzie religii za język ojczysty „białorusinów i malorusinów katolików” uważać należy odtąd język rosyjski. Najnowszy okólnik idzie dalej, bo prawo określenia, kogo uznawać należy za białorusina, czy malorusina, przynajmniej „zarządzającym szkołami naczelnikom”. Mają oni zwracać się w tej sprawie do rodziców i „sprawdzać ich zeznania w rozmowie osobistej”.

Ministerium nie szczędzi wskazywać co do tego, w jakim kierunku pragnęłoby widzieć wykorzystanie nowych przepisów. Zaznacza ono wyraźnie w swym okólniku, że paragraf 14 przepisów z r. 1906 przynosi w praktyce „uszczerbek językowi rosyjskiemu” i że często „ludność białoruska oświadcza, że jej językiem ojczystym jest język polski”. Nie ulega więc wątpliwości, że nietyko tacy gorliwcy, jak pp. Nieczajew, czy Tyminski, lecz znaczna część kierowników szkół korzystała będzie z nadanego sobie nowego prawa w tym duchu, by

Z PETERSBURGA.

(Telegram własny).
Petersburg, 15 (28) listopada.
WYBÓR RODZIANKI.—JEGO MOWA.—PREZYDJUM.—JAGIEŁŁO.
(W.). Wybór Rodzianki na prezesa Dumy uważany tu jest pod każdym względem za znamienny. Ważne jest zjednoczenie się opozycji, paździenikowców i centrum przeciwko nacjonalistom i prawicy.

Mowa Rodzianki, podkreślająca oddanie Monarsze, ale zarazem i ustrojowi konstytucyjnemu, wyrażająca przytem gotowość wszystkich wystąpienia w obronie honoru Rosji, jeśli nadejdą zbliżające się chmury, wywołała entuzjazm.

Prawica i nacjonalisci w chwili ogłoszenia rezultatu wyborów na prezesa wyszli demonstracyjnie z sali.

Na wiceprezesów będą zapewne wybrani Wolkonskij i postępowiec Jefremow, na sekretarza paździenikowiec Dmitriukow.

Jagiello zapisuje się do frakcji socjalno-demokratycznej.

Polki wobec wywłaszczenia.

Na wiecu kobiet w Urbanowie powzięte zostały następujące rezolucje:

1) W obliczu Boga, my, kobiety polskie wszystkich dziedzin i stanów, zgromadzone na wiecu w Urbanowie dnia 24 (11) listopada 1912 r., z powodu wywłaszczenia nas z dzieżdzia ojców naszych: z ziemi, kościołów i domostw naszych — z głębi duszy postawiamy, iż sumiennie spełnimy obowiązki względem Ojczyzny, z wiarą w jej nieśmiertelność. Postanawiamy uroczystie, świadome ważności chwili obecnej:

2) że ziemię, przez ojców nam przekazaną lub własną pracą zdobytą, uważamy jako własność narodu całego — jako świętą relikwię, której frymarką nie skalamy;

3) że usiłować będziemy wykupić ziemię z rąk obcych;

4) że w obce ręce ziemi naszej dobrowolnie nie oddamy, że stać będziemy na straży kościołów naszych i z przóg naszych dobrowolnie się nie ruszymy;

5) że, chociażby przemocą wywłaszczone, stron ojezystych nie opuścimy, lecz staniemy na nowym posterunku, a na ojców, mężów, braci i synów wpływać będziemy w tym samym duchu;

6) że dzieci swoje wychowywać będziemy w duchu prawdziwie narodowym, powierając je opiece czysto narodowej, a do ukończenia średniego wykształcenia (gimnazjum, szkoła wyższa żeńska) nie będziemy ich wywozić z granic ziem polskich;

7) że rodzicom nieświadomym lub przeciążonym pracą pomagając będziemy w nauce dzieci języka ojczystego;

8) że zawsze mówić będziemy tylko po polsku i przestrzegać czystości mowy ojezystej;

9) że na wszelkich posterunkach narodowych pracować będziemy sumiennie i wytrwale, a dla wzmocnienia pracy łącząc się będziemy w towarzystwa;

10) że zawsze i wszędzie stać będziemy na straży godności narodowej;

11) że wystrzegać się będziemy zbytków i życia nad miarę, a krzewić poczucie ofiarności na cele narodowe;

12) że mienie swoje umieszczając w kasach, bankach i przedsiębiorstwach polskich — dorobek społeczny pomnażać stwarzaniem rodzimego przemysłu;

13) że zbierać będziemy fundusz narodowy w myśl uchwały wiecu w Inowrocławiu z dnia 21 (8) listopada 1912 r.;

14) że szerzenie braterstwa działań i serdecznego zgodzienia wszystkich stanów i zawodów uważać będziemy jako nasz najświętszy obowiązek i posłannictwo kobiety polki.

Uchwały te, jak widzimy, ujmują niejako obowiązki kobiety polki.

Wojna na Bałkanach.

Wiedomości z dnia. —
Posel rosyjski w Rzymie, w rozmowie ze współpracownikiem gazety „Messaggero” wyraził nadzieję na pomyślnie zakończenie konfliktu austriacko-serbskiego. Takie samo przekonanie panuje, jak stwierdza „Ag. Reuters”, w kierowniczych sferach wszystkich państw europejskich, między którymi według wszelkiego prawdopodobieństwa nie wylinięją z kwestji bałkańskiej żadne nieporozumienia, mogące doprowadzić do jakiegokolwiek komplikacji.

Z Białogrodu „Ag. Pet.” donosi, że nastrój organów rządowych Austro-Węgier i Niemiec staje się coraz więcej optymistyczny, ponieważ z powodu zgodzenia się Austrii na przeprowadzenie rokowań w sprawie portu serbskiego na Adriatyku po skończeniu wojny, obecnie niebezpieczeństwo bezpośrednie zostało zażegnane. Rząd serbski nie traci nadziei na pokojowe i pomyślne zakończenie sprawy, dążąc li tylko do zdobycia dostępu do morza.

„Politische Correspondenz” informuje z Konstantynopola, że czczym wysłaniem są doniesienia pism francuskich, jakoby Austro-Węgry podmały Turcję do dalszego prowadzenia wojny. Przeciwnie, od samego początku wojny Austro-Węgry trzymały się stanowiska ściśle neutralnego. W. Porta z własnej inicjatywy zdecydowała się na dalsze kontynuowanie wojny. Co się tyczy pogłosek, jakoby gabinet wiedeński wyznał rządowi serbskiemu swój pogląd na terytorjalne zakusy Serbji, „Politische Correspondenz” stwierdza, że gdy Serbja przez posła swego usiłowała uzasadnić w Wiedniu słuszność swych żądań, gabinet wiedeński zmuszony był wypowiedzieć swój pogląd przez posła austriacko-węgierskiego w Białogrodzie, nie żądając wcale odpowiedzi.

W ten sposób pogłoski o wyznaczeniu przez rząd austriacko-węgierski gabinetowi serbskiemu jakiegoś terminu określonego na danie odpowiedzi, są zgola nieprawdziwe.

Do Paryża telegrafują, że Paryż oświadczył białogrodzkiemu korespondentowi gazety „Matin”, iż Serbja nie robi ze swych zamiarów posiadania portu Durazzo kwestji sine qua non. Jednocześnie poseł francuski w rozmowie z Poincaré i innymi osobami kategorycznie zaprzeczył pogłoskom, podanym przez gazetę, jakoby hr. Berchtold radził Turcji dalej prowadzić wojnę i dokonać w Azji na granicy rosyjskiej manifestacji wojennej.

„Tribuna” potwierdza kursujące od kilku dni pogłoski o zawarciu przez Włochy i Austrię traktatu, który ma na celu nie dopuścić do zajęcia portów albańskich przez jakiegokolwiek mocarstwo. Traktat ten stwierdza, że interesy Włoch są identyczne z interesami Austrii.

Kancelerz Rzeszy telegrafował do Królowej, do prezydenta Prus wschodnich, aby ten ogłosił ludności, że wszelkie pogłoski o przygotowaniu wojennych pozabawie są podstawy i że niema żadnych wiadomości o przygotowaniach wojennych w Rosji.

„Ag. Havasa” urzędowo potwierdza wiadomość o zamiarze Poincaré wygłoszenia w Izbie deklaracji o polityce zewnętrznej.

Niektóre gazety zagraniczne zamieściły wiadomość, otrzymaną z Paryża, że na poniedziałkowym posiedzeniu Rady ministrów francuskich postanowiono zmobilizować rezerwy od 1906 roku i jaknajrychlej doprowadzić armię do pełnej gotowości wojennej. Mobilizacja i przygotowania prowadzone są na wielką skalę. Podobno we Francji śród ludności zaczyna się przejawiać coraz większe zdenerwowanie. Nikt nie wątpi w pokojowe intencje pojedynczych mocarstw, ale wszyscy uważają sytuację obecną za bardzo napiętą i obawiają się, że sam przez się wyłonić się może powód do wybuchu katastrofy wszech europejskiej.

Korespondent niemiecki Burmilow zmarł na cholę, dwaj inni korespondenci niemieccy zachorowali również na cholę.

Z teatru wojny.
Rząd bułgarski kategorycznie zaprzecza wydrukowaną w pismach zagranicznych informację, pochodzącą z Rzymu, a tam dostarczoną przez jakiegoś oficera rumuńskiego, aocznego świadka bułgarskich operacji wojennych, który donosi, jakoby bułgarscy stracili przeszło 90 tysięcy żołnierzy, jakoby rozprysła się śród nich epidemia i brak było zapasów żywności.

nistrów, Stürgkh, oświadczył, że wnieśli w ciągu najbliższych dni projekty o dostawie koni, opiece dla rodzin powołanych w wypadku mobilizacji, oraz o dostarczeniu lokalów i podwójnym przez osoby prywatne i gminy. Przytem podkreślił minister potrzebę szybkiego urzeczywistnienia tych projektów i prosił konwent senatorów o porozumienie się ze stronnictwami.

USPAKAJAJĄCE ZAPEWNIENIA. Kolonia. Do Köln. Ztg. telegrafują z Berlina: Potwierdza się tu, że stopniowo łagodnieje atmosfera polityczna. Przytoczone w prasie próby sparaliżowania rozsadnej polityki Sazonowa nie miały powodzenia. Przyjęcie postulatów austriackich przez Monarchę rosyjskiego może być uważane za pomyślną wskazówkę co do pokojowego załatwienia konfliktu austro-serbskiego.

MANIFESTACJE ANTIVOJENNE. Brno. W Prościejowie na Morawach czeski podziemie urządzają demonstracje przeciw wojnie. W gmachu dowódcy okręgu powybijano szyby. Aresztowano 30 osób. Praga. Skonfiskowano gazety: „Czas“, „Pravo lidu“, „Czeski Dennik“ i kilka prowincjonalnych za złamanie rozporządzeń o komunikowaniu wieści, dotyczących zarządzeń wojennych.

POSELSTWO SPECJALNE. Wiedeń. Do „Corr. Bureau“ telegrafują z Bukaresztu, że inspektor armii austro-węgierskiej, baron Hetzendorf, jutro przybywa do Bukaresztu, gdzie będzie przebywał w pałacu jako gość króla rumuńskiego, do którego wiezie własnoręcznie list cesarza Franciszka Józefa.

ROKOWANIA POKOJOWE. Sofja. Narada delegatów stron walczących odbyła się pod przewodnictwem Daniewa. Wzajemnie posiedzenie delegatów trwało przez cały dzień do późnego wieczora. Dziś rano delegaci zbrali się na nowo.

Konstantynopol. Nazim-pasza wydał w Czataldży śniadanie na cześć delegatów związku bałkańskiego. NIEPODŁAGŁOŚĆ ALBANII. Wied. „Corr. Bureau“ informuje: Potwierdza się wiadomość, że w Durazzo i niektórych pobliskich miastach ogłoszona została niezależność Albanii. Na gmachach rządowych wywieszono chorągwie albańskie.

Warszawy Lipszyca i pisarza sztabu warsz. okręgu wojskowego, Nowlańskiego, skazanych przez warsz. sąd wojenny za zakommunikowanie tajnych informacji o obronie agentowi niemieckiemu. Pierwszy był skazany na 15, drugi na 14 i pół lat katorgi. W pierwszej instancji prócz nich byli oskarżeni o współdziałanie dwaj szeregowcy 83 pułku niwojskiego, Gurinkiel i Patunow.

CHOLERA. Odesa. Stwierdzono zapadnięcie na cholere pałacza parowca „Bosnian“. Jest to drugi wypadek cholery.

ARESztOWANIE BANDYTY. Jekaterynodar. Zaarestrowany został Samarew, herbst szajki rozbojników, który dokonał 19 napadów ze swymi towarzyszami, nad którymi sąd już się odbył niedawno.

ARESztOWANIE CZŁONKÓW MAGISTRATU. Helsingfors. Członkowie magistratu miasta Neustadt, Sederman, Blum i Trick, zostali dziś aresztowani i wysłani do jednego z miast portowych, w celu przewiezienia ich do Petersburga dla przeprowadzenia śledztwa w sprawie oporu przeciwko prawu o równouprawnieniu.

KATASTROFA KOLEJOWA. Charbin. Pod Chorwo pociąg wojskowy, wiozący powracających rezerwistów, wpadł na pociąg robotniczy. Zabitych 11, ciężko rannych 32, lekko 20.

OBFITOŚĆ ŚLEDZI. Osada Sumska (w pobliżu zatoki Oneskiej). Połów śledzi idzie bardzo pomyślnie, lecz wobec niebywale na północy łagodnej temperatury i bezdroża, olbrzymim zapasom ryb grozi przerwanie eksportu.

Towarzystwo badania północy wszczęło starania o wprowadzenie nauki rybactwa i rybołówstwa na kursach marynarskich.

O JEZUITÓW. Berlin. Rada zawiązkowa odrzuciła wniosek rządu bawarskiego o pozwoleniu jezuitom na działalność religijną.

W PARLAMENTCIE NIEMIECKIM. Berlin. W parlamencie przystąpiono do obrad nad interpelacją socjalistów z powodu drożyzny artykułów spożywczych. Poseł Scheideман, socjalista, żądał zniesienia cla wwozowego od artykułów spożywczych, oświadczając, że zamknięcie granic pochodzi z chęci uniknięcia niebezpiecznej konkurencji. Kanclerz Rzeszy zapowiedział, iż rząd się nie zgodzi na żądania socjalistów, stwierdził, że podrożenie artykułów spożywczych jest zjawiskiem międzynarodowym. Narodowi niemieckiemu muszą wystarczać produkty gospodarstwa niemieckiego, to leży w interesie państwa. W zakończeniu przemówienia kanclerz prosił o uchwalenie projektu do prawa o czasowej zniesieniu cla od mięsa, o odrzuceniu zaś wszelkich innych propozycji co do zmian systemu gospodarki krajowej. Przemówienie kanclerza przyjęte zostało uznaniem prawicy i centrum, sykaniami lewicy.

PIŁOTY MORSKA I NAPOWIE-TRZNA. Londyn. Churchill oświadczył w

żebie gmin, że Niemcy stanowczo mają dużą przewagę pod względem budowy sterowców wielkich rozmiarów; co zaś do poglądów na flotę morską, w sprawie tej nie chciał się wypowiedzieć.

POGRZEB PATRIARCHY. Konstantynopol. Pogrzeb patriarchy Joachima odbędzie się w dniu 16 (29) bm.

ZATARG O MONGOLIE. Cziufa. Z powodu rozpowszechniania wieści o wojnie Rosji z Chinami, chińscy organizują wiece w sprawie bojkotowania Rosji. Spodziewają się tu zebrać na wydatki wojenne 5 milionów dolarów. Z oddziału banku rosyjsko-azjatyckiego wycofują wkłady. Zgłosiło się 2 tysiące ochotników.

Londyn. W Izbie gmin do Greya zwrócono się z interpelacją, czy misja Korostowa do Mongolii jest owocem wizyty Sazonowa w Londynie. Grey odpisał: Interpelujący myli się, jeśli przypuszcza, że mamy jakakolwiek styczność z umową rosyjsko-mongolską.

Charbin. Redakcja gaz. „Juán-dun-bao“ otrzymała od charbińskiego oddziału „N. straszonych“ list z żądaniem, by pod goźdź śmierci wyrzekła się oświecenia sprawy mongolskiej w duchu pokojowego jej załatwienia.

NA DALEKIM WSCHODZIE. Urga. Ze środków, wyasygnowanych przez misję w Pekinie, została otwarta szkoła dla chłopców; wykłady będą się odbywały pod kierunkiem b. lektora uniwersytetu, Szansarawana.

ZALICZKA. Teheran. Rząd wielkobrańszki zaliczył Persji 15 tys. funtów na koszt administracji Farsistanu.

(Telegramy specjalne „Kur. Lit.“) WYWŁASZCZENIE. Berlin. Koło polskie odbyło posiedzenie, na którym zastanawiano się nad sprawą wniesienia interpelacji w parlamencie w sprawie wywłaszczenia. Ze względu na to, że w tych dniach nastąpić ma rozstrzygnięcie przez rząd rekursów, wniesionych przez wywłaszczonych, decyzyje co do interpelacji odłożono.

POSELOWIE ŚLĄSCY W KOLE. Wiedeń. Posłowie śląscy, Londzin i Michejda, wstąpili do Koła polskiego.

Na szerokim świecie. Dobroczynca głuchoniemych. Głuchoniemi całego świata w tych dniach obchodzili dwusetną rocznicę urodzin swego dobroczyńcy, księcia de l'Épée, wynalazcę alfabetu mimicznego. Gdy raz, odwołując się w Paryżu do ubogich, jak to był zwykły czyn, spotkał dwie głuchonieme dziewczynki na poddaszu, zaczął przemysłliwie nad sposobem ulżenia ich niedoli i wynalazł go. Biedacy, dotknięci tem kalem, żyli wówczas jak w grobie, opuszczeni przez wszystkich, wyrażając swoje potrzeby za pomocą znaków, nie zawsze zrozumiałych dla otoczenia. Były to niby wie-

rzątka: umysł ich i dusza leżały odłożone. Ks. de l'Épée uczynił z nich ludzi. Przyjrzyjawszy się znakom, którymi posługiwali się dziewczynki, pomógł im liczbę, utworzył z nich alfabet i, wyrobówawszy nowy sposób naucezania, założył w swoim domu szkołę dla głuchoniemych. Kiedy liczba ich wzrosła do 60, musiał przybrać sobie pomocników.

Dzieło jego nad podziw rozwijało się szybko i zyskało uznanie papieża, króla Ludwika XVI, wreszcie cesarza Józefa II, który chciał księdza zabrać do Wiednia. Przed śmiercią ks. l'Épée Zgromadzenie Narodowe przejęło jego szkołę, która od lat utrzymywana była z funduszy publicznych.

Obecnie naturalnie istnieją już inne metody naucezania głuchoniemych. Dziś już mogą oni z ust drugiej osoby czytać wyrazy i odpowiadać trochę ostrym i krzykliwym, lecz zupełnie wyraźnym głosem.

Emerytura dla prezydenta republiki. Z Nowego Jorku donoszą: Towarzystwo fundacji Carnegiego uchwaliło dla byłych prezydentów Stanów Zjednoczonych roczną emeryturę w wysokości 100,000 marek. Z pensji tej mają również korzystać wdowy po nich, o ile nie wyjdą powtórnie za mąż.

Szalaniec z dynamitem. Do gmachu dyrekcji policji w Los Angeles, w Kalifornii, przyszedł jakiś człowiek, na pierwszy rzut oka czyniący wrażenie szalaniec, z tornistrem na plecach, napełnionym dynamitem. Żądał od stójkowych, by sprowadzili natychmiast dyrektora kolei Pacific (jest to największa linja kolejowa w Ameryce), bo on go musi dynamitem wysadzić w powietrze.

Wobec olbrzymiego niebezpieczeństwa, w tej chwili usunęto ludzi z gmachu policji i przyległego szpitala, a całą dzielnicę otoczono i zamknięto.

Podczas gdy szalaniec ciągle w wrzask bez związku powtarzał swoje żądanie, udało się jednemu z dekantów wejść go od tyłu, odebrać mu broń i następnie uderzeniem kastetu go bezwładnie. Szalaniec, którego uderzenie to ciężko zraniło, podał, że nazywa się Karol Warr i jest Niemcem.

Tornister zawierał 60 patronów dynamitowych o olbrzymiej sile wybuchowej.

Zapiski literackie. Biblioteka Warszawska. Zeszyt listopadowy zawiera: Epokę romanu w twórczości Kraszińskiego p. T. Grołowskiego. Ze wspomnień Karola Kality. W poszukiwaniu Boga p. W. Jabłonowskiego. W kopalni złota na Syberji p. H. Wiercińskiego. Z dziejów poetyckiej przyjaźni p. S. Koszowskiego. Ruhi literacki w Niemczech p. dr. J. Flaeha. Sztuka we Francji p. K. Ostrowskiego. Rozmaitości. Piśmiennictwo. Kronika miejsczna. Wiadomości naukowe, literackie i artystyczne.

Krytyka. Zeszyt listopadowy zawiera w części I: (f) — Nigdy wstecz. W. Stankiewicz — Nasza literatura i redentystyczna. dr Helena Landau —

Kurja większej własności. L. Wasilewski — Najnowsza faza moskalfilstwa. Junius — Współczesny politycy polscy. XXXVII — Roman Dmowski. Przegląd. W części II: Oskar Miłosz — Wiatr (wiersz). G. Daniłowski — Marja Magdalena. Minar — Z melodji Warszawy. J. W. Dawid — Okolo Bergsonizmu. W. Jampolski — Nowe powieści. O Hrycaj — List ukraiński. dr M. Skrudlik, Giovanni Bellini i Carlo Crivello. Przegląd. Sprawozdania. W dodatku artystycznym reprodukcje: Madonn, Giovanni Belliniego i Carlo Crivello. Święta zwierząt. Wydawnictwo polskie pod redakcją profesora Sosnowskiego. Nakład Gebethnera i Wolffa. 2 tomy.

Dzieło wspaniałe, odoobione paru tysiącami ilustracji, w części wielobarwnej, na ślicznym papierze, zawiera piękne opisy życia świata zwierzęcego. Tom I i miejsc zwierzęta ssące: tom II obejmuje ptaki, płazy, ryby etc. To dzieło, sławne już w wszystkich językach europejskich, daje zarazem i system naukowy i opis zajmujący. Na dary gwiazdkowe dla młodzieży nadaje się bardzo i wypelnia lukę w literaturze odnoszącej przedmioty, gdyż dotąd dzieł zoologicznych musieliśmy szukać między książkami niemieckimi lub angielskimi. Ludwika Zyka.

ZYGMUNT ZENON IDZIKOWSKI. Poezje. Nakład „Szkłki“. Skład Gebethner i Wolff.

Barłzo młody, mało jeszcze znany, zginął dobowolną, tragiczną śmiercią poeta, co wolał, iż: „Weselnie umrzeć na wiosnę — zasyc ożywnie.“

To, co zostawił, jest jak kwiaty egzotyczne, dziwnego kształtu i subtelnej woni, rzeczy dziwacznie piękne, nieopięte dla szerokiego ogółu, dostępne jeno wielbielcom szczerym poezji, tym, co umieją się wyczuć w wierszu, odczuć nastroj. Symbol, nie obraz, fantazja, nie rzeczywistość daje poeta, wzięcie ubiera w szatę słów zawiłe arystyżną. Książkę odoobną ułożył H. Juszkiewicz i opatrzył ją przedmową pełną przesydy. Kierunek poezji Idzikowskiego nie jest nowym, niemniej, nie będzie „prekursorzem“, „człuchym“, „bohaterem“ i „ameczniczką“ był młody autor dużym talentem, którego śmierć przedwczesną stanowi szkód poezji naszej i z dziełem jego szczerze sztuki warto się zapoznać. „Na mglicie odrzuc, eokolwiek jest z bytu zaulków...“ mówi poeta, i w dziele w kramie piękna, wyżej, ponad codzienności życia. Sz.

Odpowiedzi Redakcji. P. J. Haeciska. Marjina Horka pod Minskim. Horyherki w gub. mohylewskiej (st. poczta w miejsc. 0f. Woronice w gub. wileńskiej (st. kolejowa Postawy).

W-na P. A. S. w Mitranach. Mszezonów, gub. warszawska. Zarząd fabryki zapalek.

OFIARY. Złożone w Administracji „Kurjera Litewskiego“.

Na naukę jez. polskiego: M. 10 rb., zamiast depeszy na słuł Antoniego Aleksandrowicza z Róża Siemińskiego Jan Aleksandrowicz 3 rb., zamiast depeszy na słuł Aleksandra Zycińskiego z Jadwigą Skolimowską Antonia Haeciska 1 rb., Stefania Haeciska 1 rb., Jan Szpiehalski 1 rb. Na wpisy: zamiast depeszy na słuł pp. Łastowskich Józef Kozakowski 3 rb., zamiast depeszy na słuł p. Janiny Szoberówny z p. Józefem Pre-

chitka Marja Mierzejewska 1 rb. Kazimiera Bulhakowa 1 rb. ku uczczeniu s. p. Konstancji Bohusz-Siastrowskiej Z. J. Pluszczyński 5 rb.

CENY ZBOŻA. Doniesienia telegraficzne Ag. Pol. Berlin, 15 XI (w mark. za 1000 kiel). Pszenica na termin bliższy... Żyto na termin bliższy... Owies na termin bliższy... Jęczmień ros. donajski za gotów. Ryga, 15 XI (w kop. za pud.). Pszenica ros. 130 f. ... Żyto 128 f. ... Owies zwyczajny ... Siemię lniane suszone ... Makuchy lniane ...

GIEŁDA. Tel. Handl. Ag. Pol. Petersburg, 15 XI 1912 r.

Usposobienie dla walorów państwowych słabsze, dla dywidendowych... Londyńskie 3 mies. ... Berlin 3 mies. ... Praga 3 mies. ... 4% Renty państwowa ... 5% Pożyczka wewn. 1905 r. ... 5% ... 1909 r. ... 4 1/2% ... 1906 r. ... 4 1/2% ... 1909 r. ... 4% Listy zastawne h. szlach. ... 5% ... 1909 r. ... 5% premjówka I sm. 1864 r. ... 5% ... II ... 1866 r. ... 3 1/2% listy zast. h. szlacheckie ... 4 1/2% oblig. miejsk. Tow. kred. Petersburgskiego 87- ... Kijowskiego ... Moskiewskiego 91- ... 4 1/2% listy zastaw. B-ków ziemsk. Wileńskiego 86 1/2, Kijowskiego 84 1/2, Moskiewskiego ... Połtawskiego 84 1/2, Tatarskiego 87 1/2, Charkowskiego ... Akcje banków ziemskich: Bessarabskiego 625, Kijowskiego ... Moskiewskiego 823, Połtawskiego 84 1/2, Tatarskiego ... Charkowskiego 436. Akcje różnych przedsiębiorstw: Tow. Bakuńskiego 744, br. Nobel (udziały) br. Nobel (akcje) 763, zakł. Matejowskich 436, zakł. Putłowski 164, Łeńskiego Tow. kopalni złota 682, ros. Tow. kopali złota 150- ... Oblig. Towarzystwa Kredytowego m. Moskiewskiego 5% ... 4 1/2% ... 5% listy zast. Tow. Kred. m. Włna ...

OKULISTA Dr. Cz. KONECZNY przyjmuje od 9 do 11 1/2, Pod 4 do 6. Róg 8-tożerskiego pros. i Zauł. Kraszińskiego 77001.

TELEGRAMY „Kurjera Litewskiego“. Telegramy Ag. Petersburgskiej. Z dnia 15 (28) listopada. POŻYCZKA MINSKA. Petersburg. Mińsk otrzymał pozwolenie władz na zaciągnięcie pożyczki obligacyjnej na sumę miliona rubli. ZA SZPIEGOSTWO. Odesa. Izba sądowa rozważyła sprawę Raczki i Petersa, oskarżonych o szpiegostwo i pierwszego skazała na 2 miesiące twierdzy, drugiego miewinnia. Petersburg. Główny sąd wojskowy odrzucił skargę kasacyjną mieszkańca

W Petersburgu Informacje i zlecenia. Szybko i akuratinie udzielane są informacje i załatwiane zlecenia: prawne, handlowe, prywatne, we wszystkich instytucjach sądowych, administracyjnych, publicznych i t. p. przez ludzi kompetentnych. Zwykła informacja wysyłana jest bezwzględnie za zaliczeniem rb. 2 kop. 25. skomplikowane — po porozumieniu. Na odpowiedź należy obowiązkowo dołączyć markę pocztową. Korespondencje adresować: Petersburg, Nikołajewskaja 39. Studenczejkiej Birze Truda.

ROZKŁAD POCIĄGÓW Zimowy, od dnia 15 (28) października 1912 r. Odchodzą z Wilna. Do Petersburga (Dyneburga, Rygi, Pskowa) 12 16 nocy pośpiesz. 1, 2, 3 kl. 12 30 nocy pośpiesz. 1, 2, 3 kl. 9 45 rano osobowy 1, 2, 3 kl. 12 05 pol. osobowy 1, 2, 3 kl. 2 35 pol. osobowy 1, 2, 3 kl. 6 45 wiecz. pośpiesz. 1, 2, 3 kl. 9 10 wiecz. osobow. 1, 2, 3 kl. (Bez pres. do Rygi). 10 15 wiecz. poezt. 1, 2, 3 kl. 11 45 wiecz. pozp. 1, 2, 3 kl. 10 07 w. kurjerski 1 kl. sup. (od 1 listop. czwartki i niedz.). 10 07 wiecz. kurjerski 1 kl. (Nord-Expres, od 5 listopada w poniedział. i piątki). Do Warszawy (Krakowa, Wiednia) 5 35 rano pozp. 1, 2 kl. 9 25 rano pocztowy 1, 2, 3 kl. 10 11 rano kurjerski 1 kl. (od 1 listop. poniedział. i piątki). 4 40 pol. osob. 1, 2, 3 kl. 7 45 wiecz. osobowy 1, 2, 3 kl. Do Wierzbolowa (Królewea, Berlina) 12 00 nocy osobowy 1, 2, 3 kl. 6 15 rano pośpiesz. 1, 2, 3 kl. 7 01 rano kurjerski 1 kl. sup. (Nord-Expres, — w niedziele i czwartki). 9 45 rano osobowy 1, 2, 3 kl. 11 55 r. pośpiesz. 1, 2, 3 kl. 3 20 pol. osobowy 1, 2, 3 kl. Do Mińska (Bobrujska, Homla) 11 54 nocy poezt. 1, 2, 3 kl. 6 05 rano osob. 1, 2, 3 kl. 10 40 rano pośpiesz. 1, 2, 3 kl. 6 30 wiecz. osobowy 1, 2, 3 kl. Do Libawy (Możejki) 5 42 rano osobowy 1, 2, 3 kl. 12 34 pol. pocztowy 1, 2, 3 kl. 6 55 wiecz. pozp. 1, 2, 3 kl. Do Saren (Lidy, Kijowa, Odesy) 12 40 nocy miesz. 4 klasy 6 00 rano pośpiesz. 1, 2, 3 kl. 6 55 rano pośpiesz. 1, 2, 3 kl. (Bez pres. do Kijowa i Odesy) 10 28 rano mieszany 2, 3 kl. 2 26 pol. pocztowy 1, 2, 3 kl. 4 30 pol. miesz. (Bez pres. Odesa—Kijów). 7 15 wiecz. tow.-oa. 1, 2, 3 kl.

Na szerokim świecie. Dobroczynca głuchoniemych. Głuchoniemi całego świata w tych dniach obchodzili dwusetną rocznicę urodzin swego dobroczyńcy, księcia de l'Épée, wynalazcę alfabetu mimicznego. Gdy raz, odwołując się w Paryżu do ubogich, jak to był zwykły czyn, spotkał dwie głuchonieme dziewczynki na poddaszu, zaczął przemysłliwie nad sposobem ulżenia ich niedoli i wynalazł go. Biedacy, dotknięci tem kalem, żyli wówczas jak w grobie, opuszczeni przez wszystkich, wyrażając swoje potrzeby za pomocą znaków, nie zawsze zrozumiałych dla otoczenia. Były to niby wie-

Wspólnik, z kapitałem 20000, z udziałem w pracy, poszukujemy jest do fabryki maszyn, istniejącej od lat kilkadziesiąt. Adres: Mińsk gub. okazałoby kwitu pocztowego za 20000 (poste restante). Posady i prace. a) Poszukiwawcy: Ekonom, praktyki 15 lat, żonaty, chlubne świadectwa, Lyntupy, Wil., Kurkul., W. Wynagrodze dyskusyjne, etwo lub protekcje w otrzymaniu poważniejszej posady administracyjnej, tora większych dóbr. Białystok, szczygłowski listownie. Łaskawo oferty nadsyłać prosząc: Ryga, poste restante D. S. 7033. b) Zaofiarowani: Ekonom pracowity, energiczny, młody, kawaler, potrzebny natychmiast. Zgłaszać się osobliście 18-go listopada na „Antokola“ ul. Słodkowskiej 4, Mińsk, do Niekrasza 73011. Potrzebny lekarz. Subsydium 600 rb. i mieszkanie. Holzany, gub. Wileńskiej, szerszejsze wiadomości w aptece miejscowej. Potrzebna była instytucja, osoba starsza, praktyczna, dobra i prawidłowo pisząca po polsku i po rosyjsku z porządną rodziną, z dobrą rekomendacją, jako sekretarka do korespondencji i wyreczania pism. Zgłaszać się między 9-10 rano 1-6-7 wieczorem, Troicko ul. m. 1. Oferty piśmienne tamże, W-nej Maciejewskiej. Potrzebny rzędcza do dywanów, z udziałem w pracy, do 10000. Zgłaszać się do 10000. Oferty: Bzdany, Wil., maj. Bzdany, W. Stawowicz 799-7200. Dwa duże pokoje, ze wazną kłami wygodami, do oddania. Wiadomość w Administracji „Kurjera Lit.“. 7200.

Tysiąckroć udowodnił. Eclion MAGGI w kostkach swoją dobroć. Doskonali do poprawiania wszystkich słabych zup, sosów, jazyń i t. d., znakomity do przyrządzenia bulionu do picia i zup na rosół z domieszkami; wymieniony do gotowania jazyń, ragout, sosów i t. d. 1 kostka 4 kop. Wszędzie do nabycia! Prawdziwy tylko z nazwą MAGGI oraz marką ochronną „kraj gwiazda“.

W Petersburgu Informacje i zlecenia. Szybko i akuratinie udzielane są informacje i załatwiane zlecenia: prawne, handlowe, prywatne, we wszystkich instytucjach sądowych, administracyjnych, publicznych i t. p. przez ludzi kompetentnych. Zwykła informacja wysyłana jest bezwzględnie za zaliczeniem rb. 2 kop. 25. skomplikowane — po porozumieniu. Na odpowiedź należy obowiązkowo dołączyć markę pocztową. Korespondencje adresować: Petersburg, Nikołajewskaja 39. Studenczejkiej Birze Truda.

WILEŃSKIE BIURO TECHICZNE K. HUSZCZY I W. MALINOWSKIEGO, Wilno, Wileńska № 23. Jeneraln. przedstaw. Akc. Tow. SIEMENSIALSKIE. PIERWSZA LAMPKA Z CIĄGNIĘCIEM DRUTU WOLFRAJ. LAMPKA „WOTAN“ zużycie energii 1 watt na świecę. 72506

Polskie Biuro Leśne. Ks. ZDZIŚŁAW LUBOMIRSKI i s-ka, Warszawa, Żelazna № 22. Urządzenie gospodarstw leśnych, inspekcja i ekspozycje leśne. Komisowa sprzedaż lasów. Nasional sadzonki leśne. 795

DO SPRZEDANIA SKRZYPCE STAROŻYTNE o wysokim, przyjemnym tonie. Oglądać można codziennie od godziny 10-12 w pol. i od 8-5 pp. Zaułek Michalski № 10 m. 5.

Kalendarz kartkowy dla Litwy i Rusi „ZNICZ“ na rok 1913 wyszedł z druku i jest do nabycia we wszystkich księgarniach i składach materiałów piśmiennych. Oprócz części kalendarzowej zawiera dyspozycje obiadów, atoryzmy, poezję i humorystykę. Format bardzo wygodny. Cena 30 kop. i drożej, zależnie od podkładki tekturowej. 73021. Nakład drukarni „Znicz“ w Wilnie, 8-to Jańska 19. Telef. 421-81 420-82 St. Petersburg, wprost cerkwi Wołoszewska, № 27, pros. Wozniesieńska.

OGŁOSZENIA DROBNE. Nauka i wychowanie. Po ukończeniu warszawskiego konserwatorium — daję lekcje muzyki. Antokolska 41-5. 73087. Kupno i sprzedaż. Para młodych koni, pół krwi angielskiej, do sprzedania niedrogo. Oglądać można w sobotę niedziele. Preczbrańska 4, wiadomość u stróża. 73106. Ponter angielski czystorodowy, wypadkowo do sprzedania. — Hobrajska ul. 22a. mieszk. 3. 73169. Rasowy plus-chart do sprzedania. Junkierski zał. № 31A m. 1. 72360.

Interesa handl. i majątk. Do sprzedania lub wyczerpania folwark 200 dziesięć w turbinowym młynem, — blisko koł, doobd czysty 3,000, cena 4,000, dług bankowowy 13,000. Adres: Lucyn, Witebskiej gub. Jan Chudaczek. 73000.

Poszukuje dżelazny fol-dzie. Oferty: Bzdany, Wil., maj. Bzdany, W. Stawowicz 799-7200.

Mieszkania. Dwa duże pokoje, ze wazną kłami wygodami, do oddania. Wiadomość w Administracji „Kurjera Lit.“. 7200.